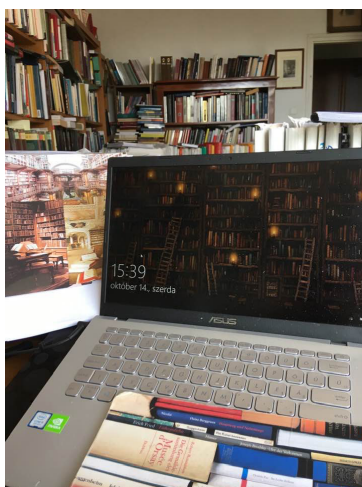

A HERMENEUTIKAI KUTATÓKÖZPONT

MUNKÁJA ÉS KIADVÁNYAI

BIBLIA
ÉS IGE

TUDOMÁNY
ÉS TEOLÓGIA

NYELV
ÉS SZÖVEG

OLVASÁS
ÉS MEGÉRTÉS

<https://hermeneutika-btk.eu>

„HOGYAN OLVASOD?”
(πῶς ἀναγινώσκεις;)
Lk 10,26

Lectori Salutem!

„Boldog, aki (fel) olvassa” (μακάριος ὁ ἀναγινώσκων Jel 1,3);

A Hermeneutikai Kutatóközpontot nevében szeretettel köszöntjük a munkánk iránt érdeklődő, a kiadványainkat már eddig is, vagy ezután olvasó teológusokat, bölcsekszeket, tanárokat, lelkészeket és diákokat!

A Hermeneutikai Kutatóközpont Alapítványt a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kara, Bölcsészettudományi Kara, az Evangélikus Hittudományi Egyetem (Teológiai Akadémia), az Eötvös Lóránd Tudományegyetem és a Baptista Teológiai Akadémia vezetői, ill. oktatói alapították 1993-ban. Magyarországon ez volt az első olyan intézmény a felsőoktatási intézmények integrálása jegyében, amely egyetemközi és felekezetközi alapon jött létre. Az Alapítvány munkáját Kuratórium irányítja.

A Károli Gáspár Református Egyetem 2009-ben létrehozta a Hermeneutikai Kutatóközpont Intézetet (<https://docplayer.hu/45114538-Hermeneutikai-kutatokozpont-intezet-budapest-reviczky-u-4.html>), ahol egy félállású adminisztrátor dolgozik az Intézet vezetőjének irányítása mellett. Megfelelő anyagi támogatás (pl. elnyert kari, vagy egyéb pályázatok) segítségével az intézmény rendszeres kutatói munkát folytat, oktatási feladatokat lát el, konferenciákat szervez. 2010-ben a Hermeneutikai Kutatóközpont Intézet keretében megalakult a Jonathan Edwards Center-Hungary, amelyik a Yale-i Egyetemmel közösen folytat kutatásokat Jonathan Edwards életművével kapcsolatban (<https://jec.hu/>)

1994 óta adja ki a Kutatóközpont a *Hermeneutikai Füzetek* sorozatot, amely eddig mintegy 46 számot jelentett meg. A *Füzetek* célja az egyes teológiai álláspontok felvillantása, a kritikus gondolkodásra késztetés, ugyanakkor segítségnyújtás a megoldás kereséséhez. A tájékoztatást és az akadémiai igényt tudatosan párosítjuk a lelki-hitbeli elmélyülés lehetőségével, mindezt az olvasó szabadságának tiszteletben tartásával, felekezeti hovatartozás kényszerítése nélkül.

Kutatóközpontunk profilját elsősorban a Biblia keresztény értelmezésének kérdése határozza meg; a különböző értelmezési irányok bemutatásán túl a Biblia olvasását is igyekszünk „tanítani” a kiadványaink iránt érdeklődőknek.

Az elmúlt évtizedekben virágzásnak indult hazai filozófiai, irodalomtudományi hermeneutikai kutatási irányok és csoportok között Kutatóközpontunk sajátossága a tudatosan vállalt keresztény meggyőződés, a teológiai érdek keresése és képviselése, valamint a felekezeteken túlmutató kétezere éves keresztény egyház értékeinek átmentése, s azoknak a mai aktualitására való rámutatás. A „Bibliai hermeneutika” vagy „Keresztény hermeneutika” elnevezés is ezt az ethoszt hivatott képviselni.

Az Egyesült Államok teológusai körében jelentkezett az igény, hogy „Teológiai hermeneutika”, más néven a „Szentírás teológiai interpretációja” (Theolo-

gical Interpretation of Scripture, rövidítve: TIS) elnevezés fejezi ki azt az átfogó szemléletet, hogy a Biblia kutatása nem adhatja fel a hermeneutika teológiai és egyházi érdekeit. A történeti kutatás is elengedhetetlen, de a teológiai szempontokat nem lehet a történeti kutatások alá rendelni. 2023-ban jelent meg a L'Harmattan Kiadó gondozásában a *Túl a literalizmuson. Gondolkodó párbeszéd a teológiai hermeneutikáról* című könyv, amelyben a kötet szerkesztője az irányzat bemutatása után több mint harminc, különböző felekezethez tartozó teológussal folytatott párbeszéd a teológiai hermeneutika esélyeiről. Az irányzatot képviselő egyik folyóirat így fogalmazta meg, így indokolta a régi-új irányzat megjelenését: „A tizenhetedik század közepe óta kialakult kritikai bibliatudomány jelentős és öröndetes szerepet játszott annak felismerésében, hogy a bibliai szövegeket saját keletkezésük és különböző kontextusaik alapján vegyük komolyan. A posztmodern fordulattal azonban újabb kérdések merültek fel – köztük a bibliai értelmezés teológiai és egyházi kontextusa, a kánon és a hitvallások jelentősége a bibliai hermeneutikában, a bibliai szövegek hatástörténete, s további hangsúlyos teológiai érdekek. Miként lehet úgy értelmezni a keresztény Szentírást, hogy meghalljuk Isten hangját, és elsődlegesen arra figyeljünk?”

A Hermeneutikai Kutatóközpont Intézet szorosan együttműködik a Károli Gáspár Református Egyetem Anglisztika Intézetével: célirányú kutatásokat folytat az angol reformáció (pl. Martin Luther és William Tyndale munkássága) és az angol- amerikai irodalom protestáns hagyományai (pl. az angol drámairodalom; John Milton költészete stb.) témakörében. Ugyanakkor a Magyar Shakespeare Bizottság és a Magyarországi Luther Szövetség munkájához is csatlakozik. További feladatai között szerepel a tudományos kapcsolattartás külföldi hermeneutikai kutatóintézetekkel. Kiemelt feladata a Kutatóközpont kiadványainak szerkesztése és forgalmazása.

A tudományok digitalizálásának korában elektronikus formában is hozzáférhetővé kell tennünk az információkat. Ezt szolgálja a pár éve kifejlesztett (folyamatosan frissített) felület, az Egyesített Bibliaolvasó (<https://ebo.kre.hu/>) weboldal is. Új „találmányunk” két tervezői alappillére épül: egyrészt tizenkilenc magyar és számos idegen nyelvű bibliafordítást tartalmaz, amelyek közül hatot mindig párhuzamosan lehet olvasni. Másrészt napra kész szinkronizációt nyújt több felekezet (katolikus, református, evangélikus, baptista) egy bizonyos napra előírt (javasolt) bibliai igéinek párhuzamos olvasásához. Különösen olyan keresztény közösségben (család, iskola, egyetem, munkahely, ökumenikus találkozó) nyújthat segítséget, ahol egyszerre vannak jelen több felekezethez tartozó, de a Szentírást rendszeresen olvasó emberek. A bibliai kifejezések exegéziséhez, nélkülözhetetlen segédeszköz is ez az alkalmazás. A kutatócsoport által létrehozott weboldal és a mögöttes szövegadatbázis nemcsak olvasásra, hanem kutatásra (például exegetikai vagy fordítástudományi) is kiválóan alkalmas.

A Hermeneutikai Kutatócsoportokhoz kapcsolódó kutatások és intézmények

Kutatások:

Egyesített Bibliaolvasó (EBO) Kutatócsoport

<https://btk.kre.hu/index.php/2015-12-05-09-31-20/kari-kutatocsoportok/846-egysegitesett-bibliaolvaso-kutatocsoport.html>

A protestáns fundamentalizmus hermeneutikai kérdései (2022–2024)

<https://btk.kre.hu/index.php/2015-12-05-09-31-20/kari-kutatocsoportok/887-hermeneutikai-kutatokozpont-a-protestans-fundamentalizmus-hermeneutikai-megkozelitese-kutatocsoport.html>

Milton – kiadás (lezárult)

<https://btk.kre.hu/index.php/2015-12-05-09-31-20/kari-kutatocsoportok/827-milton-kritikai-kiadas-otka.html>

Intézmények:

Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar Anglisztika Intézet

<https://btk.kre.hu/index.php/fabiny-tibor>

Jonathan Edwards Center – Hungary

<https://btk.kre.hu/index.php/2015-12-05-09-31-20/kari-kutatocsoportok/793-hermeneutikai-kutatokozpont-jonathan-edwards-center-hungary.html>

Magyar Shakespeare Olvasó

<https://btk.kre.hu/index.php/2015-12-05-09-31-20/kari-kutatocsoportok/878-magyar-shakespeare-olvaso-maso.html>

Magyar Shakespeare Bizottság

<https://mashakespearebizottsag.wordpress.com/>

Kiadványaink

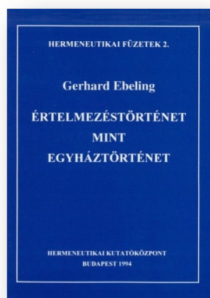
I. HERMENEUTIKAI FÜZETEK (1–46) – HF

Hermeneutikai Füzetek 1.

1. *Paradigmaváltások a biblia értelmezésében*
– **elfogyott**

Hermeneutikai Füzetek 2.

2. Gerhard Ebeling: *Értelmezéstörténet mint egyház történet* – **megvásárolható** (800 Ft)

Gerhardt Ebeling 1947-ben írt programadó tanulmánya – Az egyháztörténet, mint a Szentírás értelmezésének története – rávilágít, hogy a hermeneutika, vagyis a Szentíráshoz való viszony történeti perspektívában az egyház hitének történetévé, vagyis egyháztörténetté válik azáltal, hogy minden egyházi megnyilvánulásban – az imádságtól a vallásháborúig – a Szentírás értelmezése ad kiindulási alapot... a füzet négy tanulmánya segítséget kíván nyújtani a hazai hermeneutika-történeti kutatások megindulásához és az egyház-történet-írás megújulásához.

Hermeneutikai Füzetek 3.

3. Fabiny Tibor: *Szóra bírni az Írást* – **elfogyott**

Hermeneutikai Füzetek 4.

4. Northrop Frye: *A Biblia igézetében* – **elfogyott**

Hermeneutikai Füzetek 5.

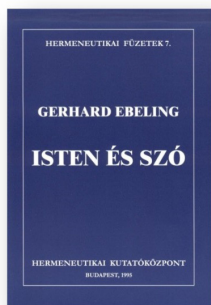
5. Søren Kierkegaard: *Építő keresztény beszédek*
– **gratis elvihető**

A dán gondolkodó 1848-ban írt hét „beszéde”, melyekben elvész korábbi írásainak terjengőssége, lágyága; ezekben a beszédekben minden világos, egyszerű és érthető. Mégsem mindenkinek befogadható, hiszen Kierkegaard nem kerül el a „botrányozás kövét”: hitet vall és tanúságot tesz. „A krisztusi kereszténység nem szorul védelemre, rajta nem segít, ha megvédik – hiszen ő maga a támadó...” – ezzel a mottóval kezd, s hív bennünket, hogy végiggondoljuk az Ige ma személyesen nekünk szóló üzenet.

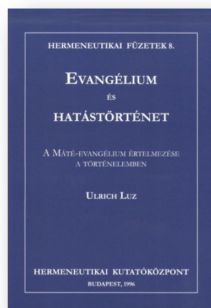
Hermeneutikai Füzetek 6. Paul Ricoeur: *Bibliai hermeneutika* – **elfogyott**

Hermeneutikai Füzetek 7. 7. Gerhard Ebeling: *Isten és szó* – **megvásárolható** (800 Ft)

A német származású zürichi teológus és egyháztörténész, Gerhard Ebeling (1912–2001) két tanulmányát tartalmazza a füzet (Isten szava és a hermeneutika, Isten és szó). Gerhard Ebeling – Rudolf Bultmann, Emil Brunner és Dietrich Bonhoeffer személyes tanítványa – rámutat, hogy „Isten szava” nem válik idejétmúlttá, hiszen túlmutat önmagán s ekként új világokat tár fel. Az utóbbi tanulmány gondolatmenete: 1. Istentelenek szava; 2. A szó: Isten; 3. Isten szava.

Hermeneutikai Füzetek 8. 8. Ulrich Luz: *Evangélium és hatástörténet* – **gratis elvihető**

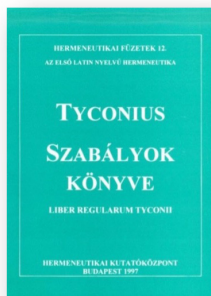
A berni újszövetséges teológus, Ulrich Luz (1938–2019) a gadameri hatástörténetet alkalmazza Máté evangéliumára. Miért nem vette az egyház figyelembe ekkleziológiájának kialakításakor a Máté 10-et? Ki volt Péter a Mt 16,18 alapján: igaz keresztény vagy az első pápa? Mi a hamis, mi az igaz megfelelés a búza és a konkoly (Mt 13,24–30) példázatából kiindulva? Ezekre a kérdésekre adja meg Luz a választ a konkrét igehelyek hatástörténetének vizsgálatával.

Hermeneutikai Füzetek 9. 9. Walter Mostert: *Az „önmagát értelmező Szentírás* – **elfogyott**

Hermeneutikai Füzetek 10. 10. Ulrich Luz: *A viszály könyve?* – **elfogyott**

Hermeneutikai Füzetek 11. 11. *Tipológia és apokaliptika* – **elfogyott**

Hermeneutikai Füzetek 12. 12. Tyconius: *Szabályok könyve* – **gratis elvihető**

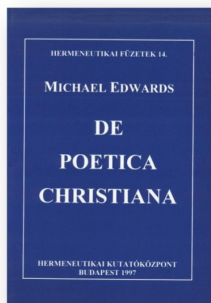
A bibliai hermeneutika „klasszikusa”, valószínűleg az első latin nyelvű hermeneutika. Tyconius a 4. században Észak-Afrikában élt donatista, akit azonban kritikája miatt maga a donatista zsinat is elítélt. Bírálta az egyház elvilágiasodását, mégis ragaszkodott annak catholicos voltához. A szabályokat tipologikus módon tárgyalja, s eközben megvilágosítja az Írás rejtett értelmét, s figyelembe veszi a bibliai nyelv és a képek jelentését.

Hermeneutikai Füzetek 13. 13. Bolyki János – Csanády András: *Kinyilatkoztatás: két megközelítés* – **gratis elvihető**

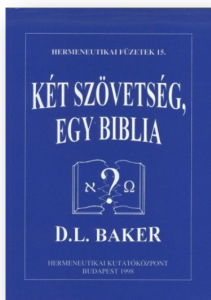
Bolyki János (193–2011), aki a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának újszövetséges professzora volt, a Szentírás kettős természetét kutatja. Csanády András (1929–) Hegel rendszerére építve fejti ki elképzeléseit a témáról. Teológus és filozófus dialógusa a füzet. Kérdés, hogy mennyiben talál egymásra Hegel dialektikus módszerhez kötött Istene, illetve Ábrahám istenfogalma.

Hermeneutikai Füzetek 14. 14. Michael Edwards: *De poetica christiana* – **gratis elvihető**

Michael Edwards (1938–), angol költő és irodalomtudós négy tanulmányát tartalmazza a füzet (A keresztény poétika, Költészet és ismétlés, A megváltott idő, Írás és újírás), melyek közül az egyik Magyarországon hangzott el 1996-ban. Edwards életművére különösen T. S. Eliot költészete gyakorolt hatást, de írásaiban a magyar olvasóknak Pilinszky Jánosnak „evangéliumi esztétikáról” írt nézetei is felidéződhetnek. Edwards szerint „a Biblia nem tanokon, hanem költészet-használatán keresztül mutatja be a keresztény poétikát”.

Hermeneutikai Füzetek 15.

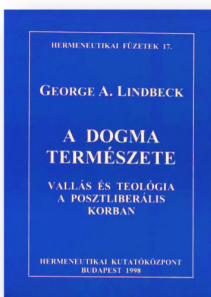
15. D.L. Baker: *Két szövetség, egy Biblia* – **gratis elvihető**

Az eredetileg disszertációnak készült kézikönyv az Ó- és az Újszövetség teológiai kapcsolatának áttekintésével foglalkozik. D. L. Baker kombinatorikus logikával a lehetséges válaszokat nyolc csoportba sorolja, kritikusan mutat be két ószövetségi (Van Ruler, Miskotte) és két újszövetségi (Bultmann, Baumgärtel) megoldást, majd mérlegel négy biblikus útkeresést (Vischer, tipológia, von Rad, kontinuitás és diszkontinuitás).

Hermeneutikai Füzetek 16.

16. Órigenész: *A princípimokról* – **elfogyott**

Hermeneutikai Füzetek 17.

17. George A. Lindbeck: *A dogma természete* – **gratis elvihető**

George A. Lindbeck (1923–2018) könyve a vallás kulturális-nyelvi megközelítésének teológiai továbbgondolása. A szerző ezt a szemléletet szembeállítja a hagyományos ortodoxia tételes dogmaértelmezésével és a liberális teológia expresszív tapasztalati megközelítésével. Lindbeck elmélete szerint a dogmák a vallás nyelvtani szabályai. Az a feladatuk, hogy a vallás követőinek nyelvhasználatát és magatartását szabályozzák.

Hermeneutikai Füzetek 18.

18. Tőkés István: *Új hermeneutika* – **elfogyott**

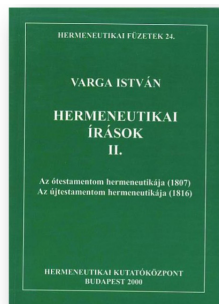
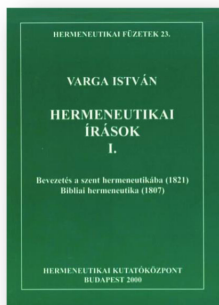
Hermeneutikai Füzetek 19.

19. Ulrich J. Körtner: *Az ihletett olvasó* – **gratis elvihető**

Ulrich Körtner (1957–) minden irodalmi hermeneutikának, a bibliai hermeneutikának is fel kell tennie a kérdést, hogy ki a kanonizált szövegek implikált olvasója. Az itt olvasható tanulmányok azt a tézist képviselik, hogy a bibliai szövegek által implikált olvasó egy Isten lététől inspirált olvasó. A bibliai szövegek jelentése újraformálódik az olyan olvasási aktusokban, amelyekben az olvasó oly módon tanulja önmagát újra megérteni, amit a keresztény hagyomány nyelve hitnek nevez.

- Hermeneutikai Füzetek 20. 20. Gánóczy Sándor: *Valósághermeneutika és biblia-értelmezés* – **elfogyott**
- Hermeneutikai Füzetek 21. 21. Ulrich Luz: *Máté Jézustörténete* – **elfogyott**
- Hermeneutikai Füzetek 22. 22. Oscar Cullmann: *Krisztus és az idő* – **elfogyott**
- Hermeneutikai Füzetek 23–24. 23–24. Varga István: *hermeneutikai írások I., II.* – **gratis elvihető**

A hermeneutika magyar történetének elfelejtett darabjai kerülnek az olvasó kezébe, amikor Varga Istvánnak (1776–1831), a Szentírás-magyarázat debreceni professzorának megjelennek eredetileg latin nyelven írt szöveg mai magyar fordítása, *Bevezetés a szent hermeneutikába* (1821) és a magyar nyelven írt *Bibliai hermeneutika* (1807) című művei, illetve a második kötetben szintén két magyar nyelvű írása: *Az ótestamentum hermeneutikája* (1807) és *Az újtestamentum hermeneutikája* (1816). Varga István nem elégszik meg az Írás csupán grammatikai, históriai értelmezésével, hiszen a Szentírásban az az igény szólal meg, hogy nemcsak saját korának dokumentuma, hanem mindenekelőtt Isten történeti ki nyilatkoztatásának tanúja, Istenről szóló beszéd (theo-logia) legyen.

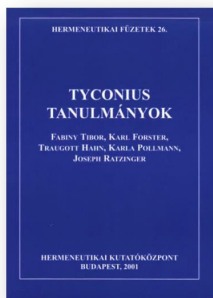
- Hermeneutikai Füzetek 25. 25. *A Sensus literalis hermeneutikai kérdései* – **elfogyott**

A *sensus literalis* (a "betű szerinti", illetve "szó szerinti" értelem) kérdésével az elmúlt kétezer évben zsidó rabbik és keresztény egzegéták egyaránt sokat foglalkoztak. Mit jelentenek egyes szavak, kifejezések a Bibliában? Mit kell szigorúan, a betű szerinti, s mit kell csak áttételesen, jelképesen érteni? A kiadvány tartalmazza James Barr és Brevard S. Childs e kérdésben folytatott vitáját.

Hermeneutikai Füzetek 26.

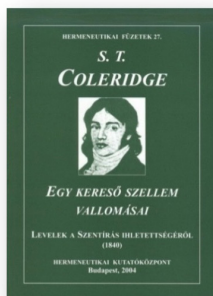
26. Tyconius: *Tanulmányok* – **gratis elvihető**

Ez a tanulmánykötet Tyconius 4. század eleji egyházfoglalomra vonatkozó kijelentéseit, elemző tanulmányait tartalmazza, mely ily módon rámutat a hermeneutika és az ekleziológia összefüggéseire is. Különösen is hangsúlyos hermeneutikai- és egyháztörténeti szempontból az első és az utolsó tanulmány által nagyító alá vett kérdés: milyen hatással volt Tyconius hermeneutikája Szent Ágoston gondolkodásmódjára, műveire

Hermeneutikai Füzetek 27.

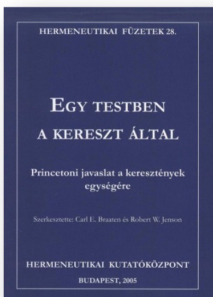
27. S.T. Coleridge: *Egy kereső szellem vallomásai* – **gratis elvihető**

Samuel Taylor Coleridge (1772–1834), az angol romantikus költészet első nemzedékének képviselője, akaratlanul is méltó helyet vívott ki magának a hermeneutika történetében. A protestáns Angliában a tizenhatodik századi reformáció még dinamikus „sola scriptura” elve a reformációt követő évszázadokban megmerevedett és dogmatizálódott. [...] A képzelőerő kreativitását valló romantika azonban nem tudja elfogadni sem a gondolkodást bilincsekbe verő dogmatizmust, sem a hitet is elapasztó historizmust. Coleridge a Szentírás ihletettségéről írott levelei egy gondolkodó, viaskodó emberi szellem vallomásai.

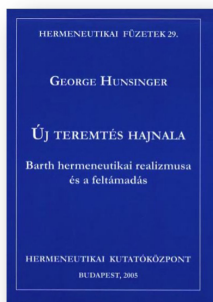
Hermeneutikai Füzetek 28.

28. *Egy testben a kereszt által* – **gratis elvihető**

A 2003-ban megfogalmazott *Princetoni javaslat* aláíróinak többsége a régi, elbürokratizálódott és a politika fogságába esett elpolitizálódott ökumenével szemben egy új, alulról kezdeményezett, hitvallásos ökumenét képvisel. Nem *egyházai*ik nevében, hanem *egyházai*khöz szólnak. Vallják, hogy a kereszténység mai megosztottsága és az ebbe való beletörődés bűn, amelyből a kivezető út egyedül a bűnbánat, és a Krisztusban már létező egység áldozatokkal járó kimunkálása: *egy testben a kereszt által*.

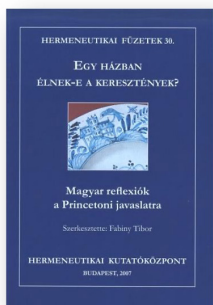
Hermeneutikai Füzetek 29.

29. George Hunsinger: *Új teremtés hajnala* – **gratis elvihető**

George Hunsinger (1945–) princetoni teológus két tanulmányát tartalmazza a kötet. Az első címe: „*Túl a literalizmuson és az expresszizmuson*”, amelyben Karl Barth (1882–1968) „realista hermeneutikáját állítja szembe a literalista (fundamentalista) és az „expresszionista” (liberális) szemlélettel. A másik tanulmányban („*Új teremtés hajnala*”) a feltámadásról szóló teológiák három hermeneutikai modelljét vázolja el: ezúttal az eszkatológiai szemléletet állítja szembe a történelmi, illetve a spirituális megközelítéssel.

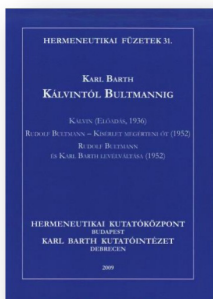
Hermeneutikai Füzetek 30.

30. Fabiny Tibor (szerk.): *Egy házban élnek-e a keresztények?* – **gratis elvihető**

A tizenhat észak-amerikai teológus által megfogalmazott *Egy testben a kereszt által. Princetoni javaslat a keresztények egységére* dokumentumra tizenhat magyar teológus válaszolt.

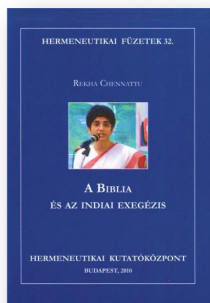
Hermeneutikai Füzetek 31.

31. Karl Barth: *Kálvintól Bultmannig* – **megvásárolható (800 Ft)**

Karl Barth (1882–1968) a neves eológus első írása Kálvinra emlékezik. A másik, 1952-ben keletkezett hosszabb tanulmányában Barth arra tesz kísérletet, hogy Bultmann teológiai intencióit elemezve kritikai állást foglaljon annak teológiájával kapcsolatban. Barth részletes kritikájára Bultmann válaszolt.

Hermeneutikai Füzetek 32.

32. Rekha Chennattu: *A Biblia és az indiai exegézis – gratis elvihető*

Rekha M. Chennattu (1963–) római katolikus biblikus teológus a Biblia indiai exegézist mutatja be János evangéliuma egyes fejezeteinek értelmezése kapcsán.

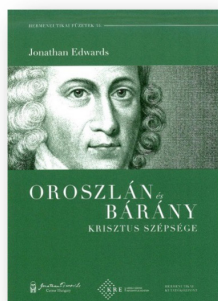
Hermeneutikai Füzetek 33.

33. Fabiny Tibor: *Szóra bírni az Írást-Újra – gratis elvihető*

Több mint másfél évtizede jelent meg a Hermeneutikai Füzetek 3. száma *Szóra bírni az Írást. Irodalomkritikai irányok a Biblia értelmezésében. Hat tanulmány és vita* címmel. A kiadvány egyetemi hallgatók és teológusok között népszerűnek bizonyult, s a néhány évvel ezelőtti utánnomás is elfogyott. A kötet nem egyszerű reprint, hanem két újabb tanulmánnyal bővített kiadás.

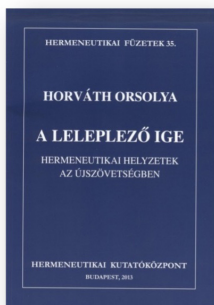
Hermeneutikai Füzetek 34.

34. Jonathan Edwards: *Oroszlán és Bárány – megvásárolható (600 Ft)*

Jonathan Edwards (1703–1758) Amerika teológusa, filozófusa, az u.n. „nagy ébredés” lekipásztora volt. Az itt közölt igehirdetésének eredeti címe „*The Excellency of Christ*”, ami kiválóságot, tökéletességet, azaz szépséget jelent. E páratlan architektonikával felépített beszéd tézise, hogy Jézus Krisztusban csodálatra méltó módon ötvöződnek az egymástól eltérő kiválóságok. Jel 5,5–6 szerint Ő egyszerre Oroszlán és Bárány. Az Oroszlán erőben jeleskedik, a Bárány szelíd-ségben

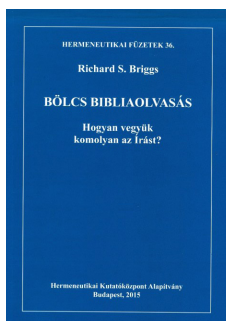
Hermeneutikai Füzetek 35.

35. Horváth Orsolya: *A leleplező Ige* – **gratis elvihető**

Horváth Orsolya filozófus és teológus az alábbi kérdéseket teszi fel: „mit jelent a nem-megértés János evangéliumában?”; „bűn-e a nem értés?”; „miért kell kockázatvállalás az ige megértéséhez?”; „miért akadály a identitásféltség az igaz megértésnek?”; „miképpen leplezi le Jézus az őt faggatókat?”; „miképpen leplez le Jézus bennünket, a mai olvasókat?” Az emberek, legyenek hívők vagy nem hívők, sokszor önbecsapással, sőt öncsalással leplezik magukat ez élő Igével való találkozásakor. Az élő Ige azonban leleplezi fondorlatos leplezettségünket.

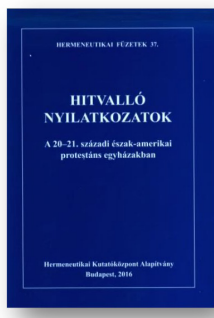
Hermeneutikai Füzetek 36.

36. Richard S. Briggs: *Bölcs bibliaolvasás* – **megvásárolható (900 Ft)**

Richard S. Briggs (1952–) anglikán biblikus teológus több kérdésre keresi a választ. Hogyan vegyük komolyan az Írást? Ez a könyv arra vállalkozik, hogy választ keressen e kérdésre: mit jelent a bölcs bibliaolvasás? A szerző az olvasás alapvető kontextusaira irányítja a figyelmet: a történelmi, az irodalmi és a teológiai összefüggésekre, illetve a két szövegség közötti hermeneutikai kapcsolatra. Azt vizsgálja, hogy mindezek megismerése mennyiben segítik elő a Szentírás bölcs olvasásáról szóló gondolkodást. Számba veszi a mai hermeneutikai perspektívákat, melyek elősegítik a bölcs bibliaolvasást. A könyv célja, hogy a Biblia olvasásának kulcskérdéseit árnyalt, konstruktív és érthető módon tárgyalja, anélkül, hogy ezzel a legfontosabb teológiai problémákat leegyszerűsítsen.

Hermeneutikai Füzetek 37.

37. *Hitvalló nyilatkozatok* – **gratis elvihető**

Karl Barth nevéhez fűződik a *Barmeni Hitvalló Nyilatkozat* (1934) megfogalmazása, amely egyben tiltakozás is volt Hitlerrel kiegyező „német keresztények” teológiájával szemben. Ez a Nyilatkozat szolgált többször is mintául, legutóbb a 20. század legvégén és a 21. század elején a különféle észak-amerikai protestáns egyházak hitvallóinak, akiknek egészen más politikai és kulturális helyzetben, ám szintén az „árral” szemben kellett és kell tanúskodniuk a keresztény hit igazságáról.

Hermeneutikai Füzetek 38.

38. Richard B. Hays: *Visszafelé olvasás* – **gratis elvihető**

Richard B. Hays (1948–) markáns és határozott hangja az elmúlt évtizedek Újszövetség-kutatásának, aki sokakat inspirált arra, hogy lezártnak gondolt hermeneutikai és írásmagyarázati utakat újranyissanak, és újra meghallgassák a teológiatörténet megcáfoltnak gondolt, de valójában csak elfeledett bibliamagyarázóit. A visszafelé olvasott Biblia segít megérteni a Szentírás benső, figurális – tipológiai szerkezetét.

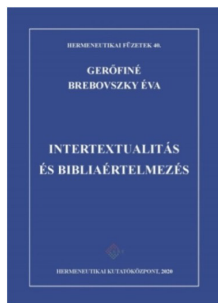
Hermeneutikai Füzetek 39.

39. Carl E. Braaten: *Vitatott Jézus: Kicsoda Ő?* – **gratis elvihető**

Carl E. Braaten (1929–) könyvében egész teológusi működésének summáját kapjuk, de nemcsak vitáit összegzi, hanem markánsan leírja az eltérő pozíciókat, tisztázza a teológiai előfeltevéseket, oszlatja az ideológiákat, lépésről lépésre elvezet a feltámadott Jézus Krisztus megismeréséhez. Ha célját jól értjük, máris tudjuk, hogyan kell könyvében eligazodni.

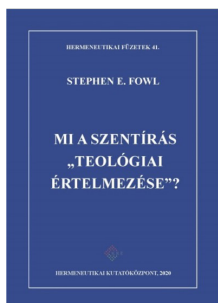
Hermeneutikai Füzetek 40.

40. Gerőfiné Brebovszky Éva: *Intertextualitás és Bibliaértelmezés – megvásárolható* (800 Ft)

Az intertextualitás fogalmát az irodalomelméletben Julia Kristeva bolgár származású irodalomtudós vezette be; s a hazai irodalom-tudományban gyakran alkalmazzák. A keresztény Biblia alapvetően intertextuális könyv: az Újszövetség idézi, beépíti, újra értelmezi az Ószövetséget (Héber Biblia) egyes szövegeit... A szerző az eddigi bibliai kommentárakhoz képest új megközelítést kínál, amikor a szövegek "dialógusát" vizsgálja, s egyben észreveszi az "intertextuális hálók" csomópontjait. Az új szemléletre nyitó módszer hasznos lesz biblikus szakembereknek, teológusok és bölcsész egyetemi hallgatók számára.

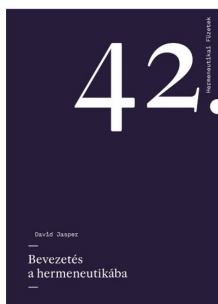
Hermeneutikai Füzetek 41.

41. Stephen E. Fowl: *Mi a Szentírás „teológiai értelmezése”? – gratis elvihető*

Stephen E. Fowl amerikai biblikus teológus az idehaza újabban megismert Theological Interpretation of Scripture (TIS) mai irányzatait mutatja be. A könyv célja, hogy rámutasson a régóta meglévő és alapvető keresztény gyakorlat, valamint a napjainkban megjelenő, tekintélyes mennyiségű biblikus irodalom közötti kapcsolódási pontokra.

Hermeneutikai Füzetek 42.

42. David Jasper: *Bevezetés a hermeneutikába – gratis elvihető*

David Jasper (1952–) brit anglikán teológus és irodalmár minden munkája az irodalom és a teológia kapcsolatával, s ezek hermeneutikai és irodalomelméleti összefüggéseivel foglalkozik. A *Bevezetés a hermeneutikába* a Biblia értelmezéséből vezeti le a keresztény hermeneutikát. Ez a könyv egyúttal számos más könyvének is elméleti alapja, beleértve a trilógiát, a *The Sacred desert*, *The Sacred Body* és a *The Sacred Community*-t.

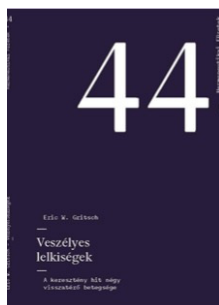
Hermeneutikai Füzetek 43.

43. Fabiny Tibor – M. Pintér Tibor: *Hogyan olvasod?* – **gratis elvihető**

A Károli Gáspár Református Egyetem Egyesített Bibliaolvasó (EBO) Kutatócsoportjának 2018-ban indult munkáját az a szándék motiválta, hogy lehetőséget adjon egymás értelmező közösségei (egyházai) olvasási szokásainak megismerésére, a Biblia lehetséges „együtt” olvasására. Az online térben a digitális terek összekapcsolása által mintegy 20 magyar nyelvű fordítás párhuzamos olvasása vált lehetővé. Ebben segít a kutatócsoport által folyamatosan fejlesztett és népszerű honlap, az EBO (ebo.kre.hu).

Hermeneutikai Füzetek 44.

44. Eric W. Gritsch: *Veszélyes lelkiségek* – **gratis elvihető**

„Egy provokatív könyvet tart kezében az olvasó. Egyszerre szól nem-keresztényekhez, akik talán az itt tárgyalt „veszélyes lelkiségek” (antisemitizmus, fundamentalizmus, triumfalizmus, moralizmus) miatt utasítják el a hitet; de szól a hívőkhöz is: ne tegyék le a könyvet, ha a szerző „domború tükrében” talán karikatúrát látnak magukról. Eric W. Gritsch (1931–2012) munkásságának is vezérmotívuma volt ez a jézusi kettős üzenet: „dovehood” (galambszelídség) és „serpenthood” (kígyórávaszság).”

Hermeneutikai Füzetek 45.

45. Gregory A. Boyd: *A keresztény nemzet mítosza* (közös en a Luther Kiadóval) – **megvásárolható** (4200 Ft)

Gregory A. Boyd (1957–) amerikai teológus és lelkész a következő kérdéseket teszi fel: gyakorolhat-e hatalmat az egyház, hogy átforgálja a világot? Létezik-e igazságos háború? Lehet-e keresztény egy nemzet? Az evangélium fényével világítja meg egyház és politika összefonódását és annak következményeit az amerikai történelem során. Aktualitása túlmutat Amerikán.

Hermeneutikai Füzetek 46.

46. Avi Snyder: *A zsidóknak nincs szükségük Jézusra ...és más tévhitek* – megvásárolható (1200 Ft)

Avi Snyder (1951–) a Broadway egykori színésze 1977-ben tért meg. Azóta is szenvedélyesen képviseli azt a nézetet, hogy a zsidóságnak szüksége van az evangéliumra, hiszen az először számukra íródott. A "Zsidók Jézusért" által kiadott könyvet a Hermeneutikai Kutatóközpont támogatta.

Előkészületben:

1. Christopher Bryan: *Hallgassuk a Bibliát*. Közösen a Harmat Kiadóval
2. James Barr: *Menekülés a fundamentalizmustól*. Közösen a Luther Kiadóval
3. John Webster: *A Szentírás dogmatikai megközelítése*
4. M. Pintér Tibor: *Tanulmányok a bibliafordításról*
5. Fabiny Tibor: *Áttetszőség Hamvas Béla és Northrop Frye írásaiban*
6. Fabiny Tibor: *A szóra bírt Írás*. Közösen az EBBE-vel

II. MAGYAR LUTHER KÖNYVEK (MLK)

1. Vajta Vilmos: *Communio* – **elfogyott**
2. Luther Márton: *Előszók a Szentíráshoz* – **elfogyott**
3. Wiczián Dezső: *Luther mint professzor* – **gratis elvihető**
4. Súlyom Jenő: *Luther és Magyarország* – **gratis elvihető**
5. Luther Márton: *Négy vigasztaló zsoltár Mária magyar királynéhez* – **elfogyott**
6. Gerhard Ebeling: *Luther* – **elfogyott**
7. E. W. Gritsch: *Lutheranizmus* – **elfogyott**
8. Walter Loewenich: *Theologia crucis – A keresztség teológiája Luthernél* – **elfogyott**
9. Percze-Szakács-Tubán: *A keresztség teológiája* – **elfogyott**
10. Gerhardt O. Forde: *Ki a keresztség teológusa* – **gratis elvihető**
11. Luther Márton: *Szolgai akarat* – **gratis elvihető**

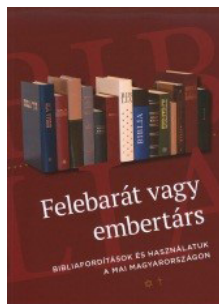
III. MAGYAR LUTHER FÜZETEK (MLF)

1. *Újrakezdés* – **gratis elvihető**
2. Luther Márton: *Nyílt levél a fordításról* – **elfogyott**
3. Luther Márton: *Nyolc böjti prédikáció* – **elfogyott**
4. Luther Márton: *Bűnbánat, keresztség, úrvacsora* – **elfogyott**
5. Luther Márton: *Mi az evangélium? A keresztyének és Mózes* – **elfogyott**
6. Luther Márton: *Hogyan szemléljük Krisztus szent szenvedését? Így imádkozzál!* – **elfogyott**
7. Bitskey István: *Hitvita és hitújítás* – **elfogyott**
8. Luther Márton: *Heidelbergi disputáció* – **megvásárolható** (800 Ft)
9. William Tyndale: *A Szentíráshoz vezető ösvény* – **elfogyott**
10. Ittész Gábor: *Christum Treyben. Luther bibliaértelmezése* – **elfogyott**

IV. SAJÁT KIADVÁNYAINK (SK)

1. *The Bible in literature and literature in Bible* (1999) – **gratis elvihető**
2. *Interpretation of texts: sacred and secular* (1999) – **gratis elvihető**
3. Fabiny Tibor: *A keresztyén hermeneutika kérdései és története* (1998) – **elfogyott**
4. Fabiny Tibor-Lukács Tamás: *Irodalomelmélet és bibliai hermeneutika* (1998) – **elfogyott**
5. Kocziszky Éva: *Hamann és a modernitás kritikája* (2000) – **gratis elvihető**
6. Jonathan Edwards: *Amerika teológusa* (2008) – **gratis elvihető**
7. Fabiny Tibor: *Hívő megértés* (2008) – **gratis elvihető**

8. Fabiny Tibor–Tóth Sára: *Irányváltás – Humán értelmiségek megtérése* (2009) A Luther Kiadóval közösen. – **elfogyott**
9. Fabiny Tibor szerk: *Hálóba kerítve* (2011) – **megvásárolható** (700 Ft)
10. Fabiny Tibor–Pecsuk Ottó–Zsengellér József szerk.: *Felebarát vagy embertárs – Bibliafordítások a mai Magyarországon* (2014) – **elfogyott**

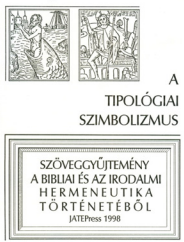
V. A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ MÁS KIADÓKNÁL MEGJELENT KÖNYVEK (TMK)

Ikonológia és Műértelmezés 3.

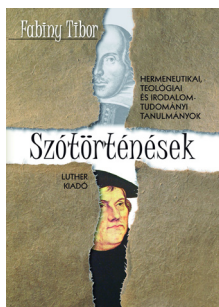

1. Fabiny Tibor szerk: *A hermeneutika elmélete - Ikonológia és Műértelmezés 3.* (Szegedi JATE, 1987-1998) – **elfogyott**

Ikonológia és Műértelmezés 4.

2. Fabiny Tibor szerk: *A tipológiai szimbolizmus – Ikonológia és műértelmezés 4.* (Szegedi JATE, 1988–1999) – **elfogyott**

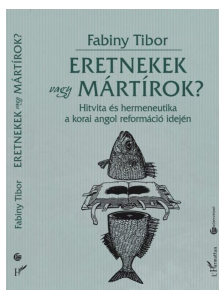
3. Fabiny Tibor: *Szótörténetek* (2009). (Luther Kiadó) – **elfogyott**

4. Fabiny Tibor: *Az eljövendő árnyékai* (2016, L'Harmattan) – **elfogyott**

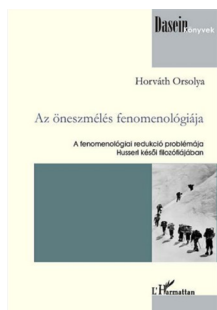
5. Fabiny Tibor: *Luther maszkjai – Luther olvasása közben* (2021, L'Harmattan) – a **kiadó könyvesboltjában megvásárolható** (3990 Ft; a Kutatóközpontban kedvezményesen 3000 Ft)

6. Fabiny Tibor: *Eretnekek vagy mártírok? Hitvita és hermeneutika a korai angol reformációban* (2022, L'Harmattan) – a **kiadó könyvesboltjában megvásárolható** (4990 Ft; a Kutatóközpontban kedvezményesen 4000 Ft)

7. Fabiny Tibor: *Túl a literalizmuson – Gondolkodó párbeszéd a hermeneutikáról* (2023, L'Harmattan) – a kiadó könyvesboltjában megvásárolható (3990 Ft; a Kutatóközpontban kedvezményesen 3000 Ft)

8. Horváth Orsolya: *Az öneszmélés fenomenológiája. A fenomenológiai redukció problémája Husserl késői filozófiájában.* (2010, L'Harmattan) (1600 Ft)

9. Horváth Orsolya: *Inspirációk és ellentétek filozófiai és teológiai gondolkodás között.* (2022, L'Harmattan) (2390 Ft)

VI. EVANGÉLIKUS BELMISSZIÓI ÉS BARÁTI EGYESÜLET (EBBE)

1. *Hitből hitbe – válogatás az egykori belmissziói munkaprogram füzeteiből* (2003) – **elfogyott**
2. *Hitiünk titkai: Teológia – Luther nyomán* (2005) – **elfogyott**
3. *Igazság és kiengesztelődés* (2006) – **gratis elvihető**
4. *Isten megpróbált emberei* (2007) – **elfogyott**
5. *„Serkenj fel aki aluszol” – A magyar evangélikus ébredés kiemelkedő egyéniségei a 20. században* (2010) – **elfogyott**

Ezek a kiadványok megvásárolhatók, illetve bizonyos példányok munkanapokon, 9–15 óra között gratis elvihetők a Kutatóközpont irodájából. (1091 Budapest, Kálvin tér 9.).

Postai úton is beszerezhetők utánrendeléssel, beleértve a postai költségeket (2000 Ft).

**A honlapunkon
(<https://hermeneutika-btk.eu>)**

keresztül rendelt köteteket személyesen is átvehetők az irodában.

A következő kiadványok gratis elvihetők:

Soren Kierkegaard: Építő keresztény beszédek	Hitvalló nyilatkozatok
Ulrich Luz: Evangélium és hatástörténet	Richard B. Hays: Visszafelé olvasás
Tyconius: Szabályok könyve	Carl E. Braaten: Vitatott Jézus: Kicsoda Ő?
Bolyki János – Csanády András: Kinyilatkoztatás: két megközelítés	Stephen E. Fowl: Mi a Szentírás „teológiai értelmezése”?
Michael Edwards: De poetica christiana	David Jasper: Bevezetés a hermeneutikába
D.L. Baker: Két szövetség, egy Biblia	Fabiny Tibor – M. Pintér Tibor: Hogyan olvasod?
George A. Lindbeck: A dogma természetete	Eric W. Gritsch: Veszélyes lelkiségek
Ulrich J. Körtner: Az ihletett olvasó	Wiczián Dezső: Luther mint professzor
Varga István: Hermeneutikai írások I., II	Sólyom Jenő: Luther és Magyarország
Tyconius tanulmányok	Gerhardt O. Forde: Ki a kereszt teológusa
S.T. Coleridge: Egy kereső szellem vallomásai	Luther Márton: Szolgai akarat
Egy testben a kereszt által. Princetoni javaslat az egyház egységéről	Fabiny Tibor (szerk.): The Bible in literature and literature in Bible
George Hunsinger: Új teremtés hajnala	Fabiny Tibor (szerk.): Interpretation of texts: sacred and secular (1999)
Fabiny Tibor (szerk.): Egy házban élnek-e a keresztények?	Kocziszký Éva: Hamann és a modernitás kritikája
Rekha Chennattu: A Biblia és az indiai exegézis	Fabiny Tibor - Tóth Sára (szerk.): Jonathan Edwards: Amerika teológusa
Fabiny Tibor: Szóra bírni az Írást-Újra	Fabiny Tibor: Hívő megértés
Horváth Orsolya: A leleplező Ige	Fabiny Tibor (szerk.): Igazság és kiengesztelődés

Elérhetőségeink:

1091 Budapest, Kálvin tér. 9.

<https://hermeneutika-btk.eu>

Nyitvatartás:

H–P: 9–15 óráig

Tel.: 36-1-483-2933

06-20-391-37-11

Tel.: +36-1-483-2933

**+36-20-391-37-11 (Dr. Blázy Árpádné)
(blazy.marta@kre.hu)**

Munkatársak:

**Prof. Dr. Fabiny Tibor irodalomtörténész,
teológus, kutatóközpontvezető**

Dr. Horváth Orsolya filozófus, teológus

Dr. M. Pintér Tibor nyelvész, projektvezető

Dr. Blázy Árpádné adminisztrátor

„A szövegértelmezés Isten igéjének megértéséért van, Isten igéje a hirdetésért; a hirdetés, mint magvetés a hitnek az emberi szívben történő megfoganasáért; a megfogant hit annak továbbadásáért, a továbbadott hit az egyház közösségének születéséért, az egyházba, mint a Krisztus-testbe való beoltódás pedig a Szentháromság szent közösségébe való visszavételünkért. Nevezhetjük ezt üdvösségnek, mennyországnak, Isten országának vagy talán leginkább örök életnek. Ezért van minden. Minden a mi üdvösségünkért, örök életünkért. Ezért lett az Isten emberré, hogy mi ismét a szent közösség részesei legyünk.” (In, *Túl a literalizmuson*, 33. old.)